

ANALÝZA NOMINACÍ ŽEN A MUŽŮ DO SENÁTNÍCH VOLEB V ROCE 2024

Mgr. Veronika Šprincová

Fórum 50 %, o.p.s | www.padesatprocent.cz

Analýza vznikla
v rámci projektu
„WomenPower:
Posilování hlasu žen
ve veřejném životě“,
který je
spolufinancován
Evropskou unií.

Projekt „WomenPower: Posilování hlasu žen ve veřejném životě“ byl podpořen Transatlantic Foundation a je spolufinancován Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však pouze názory a stanoviska Fóra 50 %, o.p.s. a nemusejí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu. Evropská unie ani orgán poskytující podporu za ně nemohou nést odpovědnost.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

G | M | F

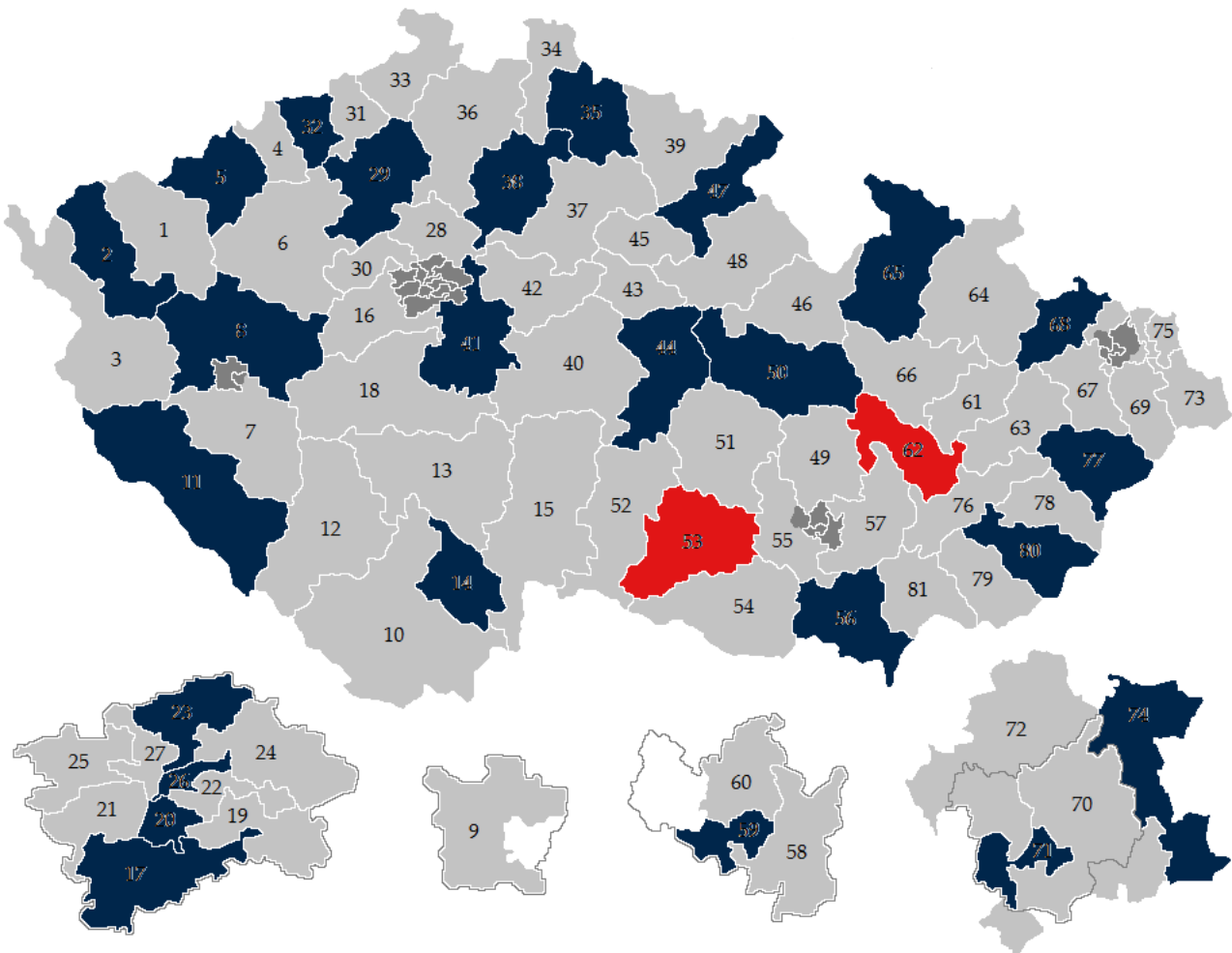
**Transatlantic
Foundation**

Úvod

Česká republika v oblasti zastoupení žen v politice stále pokulhává v evropském i celosvětovém měřítku. Když ponecháme stranou prezidentský post, je dlouhodobě **nejnižší podíl žen** právě v **horní komoře českého parlamentu**. Situace se nevyvíjí lineárně, takže ani zlepšení situace v jedněch volbách neznamená dlouhodobý úspěch. Navíc se v každých volbách obměňuje jen třetina mandátů, takže i v případě, že se ženám ve volbách daří, má to na celkový podíl senátorek jen omezený vliv.

Výraznou roli zde sehrává většinový volební systém, který není pro zastoupení žen příliš příznivý. Pokud mají strany v každém obvodu nominovat pouze jednu osobu, častěji je vybrán mužský kandidát.

V současné době je v Senátu zastoupeno **15 senátorek**. Ženy tedy obsazují **18,5 %** všech křesel. **Obvody**, v nichž letos probíhají volby, zastupují jen **2 ženy**, tedy 7,4 %. Výsledek voleb tak bude určující nejen pro zastoupení žen a mužů v obvodech, kde probíhají volby, ale i v celé horní komoře Parlamentu ČR.

Zdroj dat: www.senat.cz

Současná senátorka **Jitka Chalánková** (BEZPP zvolena jako nezávislá kandidátka) již letos svůj mandát ve volebním obvodu č. 62 – Prostějov neobhájí. Druhá senátorka zvolená v roce 2018 – **Hana Žáková** (BEZPP navržená STAN) – kandiduje ve volebním obvodu č. 50 – Třebíč i letos. A to jako jediná ženská kandidátka v daném obvodu.

V letošních volbách nejvíce mandátů obhájí **ODS**, kterou v obvodech, kde letos probíhají volby, zastupuje celkem 10 senátorů, všichni muži. Celkem 5 mandátů aktuálně v daných obvodech zastupují 4 nominanti a 1 nominantka **STAN**. Dva senátoři a jedna senátorka byli zvoleni jako **nezávislí kandidáti a kandidátka**. Dva mandáty pak obhájí senátoři zvolení za **KDU-ČSL**. Po jednom mandátu pak aktuálně má hnutí ANO, Piráti, TOP 09, SOCDEM, SEN 21, Ostravak a Marek Hilšer do Senátu. Všechny tyto politické subjekty zastupují v Senátu muži.

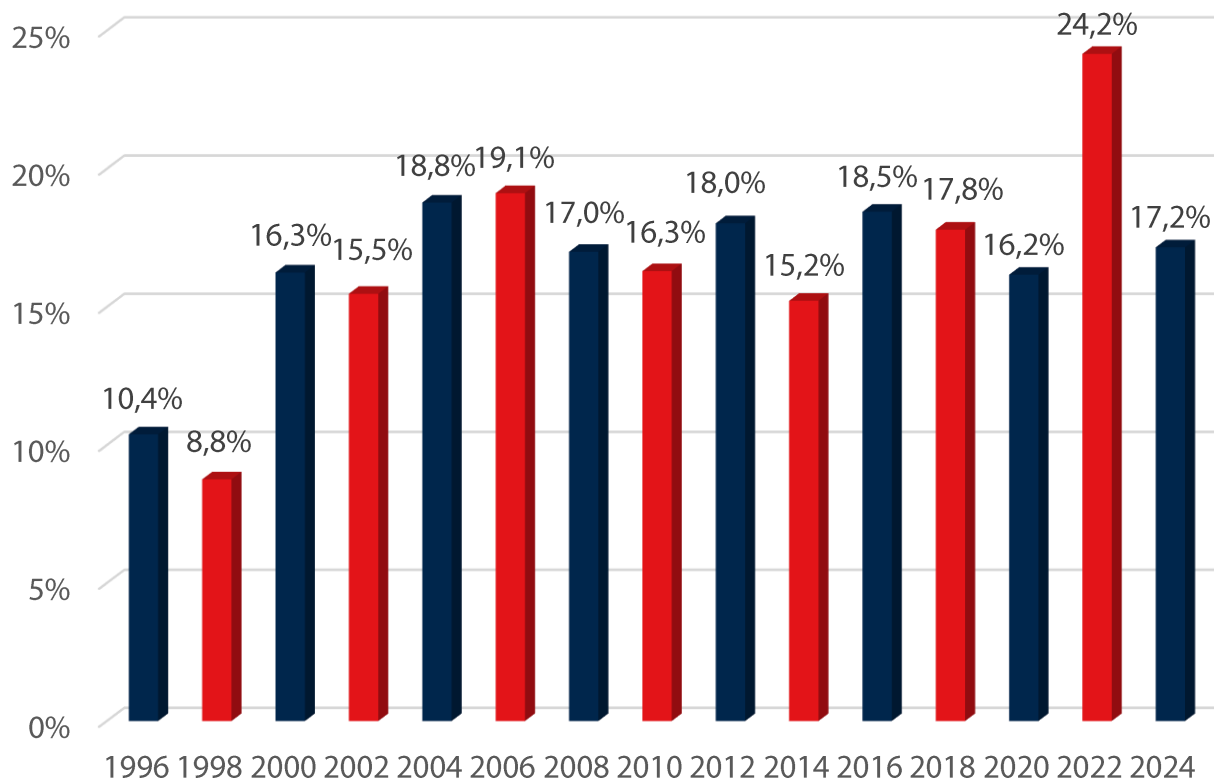
S výjimkou tří senátorů a jedné senátorky všichni své mandáty obhájí. Zdeněk Hraba, který byl v roce 2018 zvolen jako nominant STAN, letos kandiduje za koalici KONS, ODS, Monarchiste.cz a Svobodní jako nominant ODS.

Nominace v roce 2024 z hlediska dlouhodobého vývoje

Podobně jako v případě dolní komory Parlamentu ČR **nelze** ani u senátních voleb z dlouhodobého hlediska **vysledovat jasný trend** co do podílu nominovaných žen ani co do podílu zvolených senátorek. Situace se volby od voleb mění, čímž se zároveň proměňuje i celkové složení Senátu z hlediska zastoupení žen a mužů.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, situace je o to komplikovanější, že se vždy obměňuje pouze jedna třetina křesel, takže volební výsledek zpravidla nemá tak zásadní dopad na celkové složení horní komory co do zastoupení žen a mužů. Letošní volby se v tomto ohledu trochu liší, jelikož je obvody, kde letos probíhají volby, aktuálně reprezentují jen 2 senátorky. Z nich sice obhájí mandát jen jedna, ale i v obvodu, kde byla před šesti lety zvolena Jitka Chalánková kandidují letos 3 ženské kandidátky.

Pokud ženy uspějí ve více než 2 z 27 volebních obvodů, bude to znamenat větší či menší nárůst zastoupení žen v horní komoře Parlamentu ČR. Změna však pravděpodobně nebude nijak dramatická, jelikož v letošních volbách kandiduje 29 žen, což činí z dlouhodobého hlediska vcelku **průměrných 17,2 %**. Záležet tak bude především na tom, jak se bude dařit kandidátkám v daných volebních obvodech – zda se jim podaří vůbec postoupit do 2. kola voleb a v něm pak získat nadpoloviční většinu hlasů. Vývoj zastoupení žen mezi kandidujícími do Senátu PČR zachycuje následující graf.

Graf č. 1: Nominace žen do Senátu PČR v letech 1996–2024

Zdroj dat: ČSÚ

Nominace v jednotlivých volebních obvodech

Z hlediska jednotlivých volebních obvodů nenacházíme souvislost mezi celkovým počtem nominovaných osob a podílem kandidujících žen. Na rozdíl od předchozích senátních voleb v roce 2022 **nekandiduje v žádném volebním obvodu více žen než mužů**.

Přesně **polovinu** kandidujících tvoří ženy pouze v obvodu č. 62 – Prostějov. **Vyrovnané zastoupení** žen a mužů je i ve volebním obvodu č. 26 – Praha 5, kde podíl nominovaných žen činí 40 %. **Třetinové** zastoupení žen mezi nominovanými najdeme v celkem 6 obvodech: č. 2 – Sokolov, č. 17 – Praha 12, č. 35 – Jablonec nad Nisou, č. 41 Benešov, č. 77 Vsetín a č. 80 Zlín.

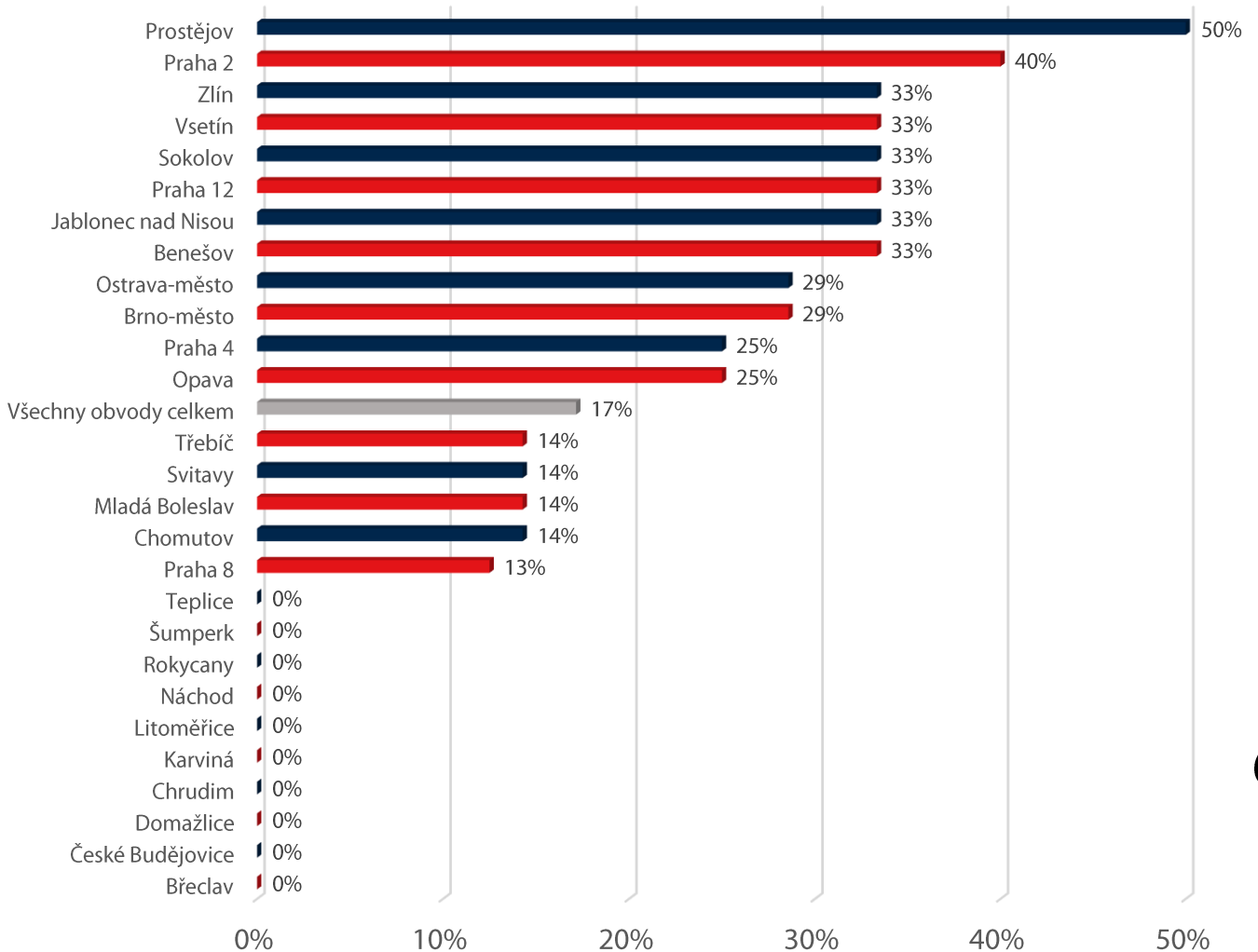
Naopak v celkem **deseti volebních obvodech** (tedy ve 37 % z nich) kandidují **pouze muži**. Jde o volební obvody č. 8 – Rokycany, č. 11 – Domažlice, č. 14 – České Budějovice, č. 29 – Litoměřice, č. 32 – Teplice, č. 44 – Chrudim, č. 47 – Náchod, č. 56 – Břeclav, č. 65 – Šumperk a č. 74 – Karviná. Všechny tyto obvody aktuálně zastupují senátoři – muži, takže je již před volbami jasné, že se na tom nic nezmění ani po letošních volbách.

Tabulka č. 1: Nominace žen v jednotlivých volebních obvodech

Volební obvod	Počet nominovaných	Počet nominovaných žen	Podíl nominovaných žen	
2	Sokolov	6	2	33,3%
5	Chomutov	7	1	14,3%
8	Rokycany	5	0	0,0%
11	Domažlice	9	0	0,0%
14	České Budějovice	6	0	0,0%
17	Praha 12	6	2	33,3%
20	Praha 4	8	2	25,0%
23	Praha 8	8	1	12,5%
26	Praha 2	5	2	40,0%
29	Litoměřice	8	0	0,0%
32	Teplice	6	0	0,0%
35	Jablonec nad Nisou	6	2	33,3%
38	Mladá Boleslav	7	1	14,3%
41	Benešov	6	2	33,3%
44	Chrudim	5	0	0,0%
47	Náchod	3	0	0,0%
50	Svitavy	7	1	14,3%
53	Třebíč	7	1	14,3%
56	Břeclav	9	0	0,0%
59	Brno-město	7	2	28,6%
62	Prostějov	6	3	50,0%
65	Šumperk	3	0	0,0%
68	Opava	8	2	25,0%
71	Ostrava-město	7	2	28,6%
74	Karviná	5	0	0,0%
77	Vsetín	3	1	33,3%
80	Zlín	6	2	33,3%
Celkem	169	29	17,2%	

Zdroj dat: ČSÚ

Graf č. 2: Porovnání podílu nominovaných žen v jednotlivých volebních obvodech, kde probíhají volby v roce 2024

Zdroj dat: ČSÚ

Jak je zřejmé z úvodního Grafu č. 1, celkový **podíl žen**, které letos strany a hnutí do voleb vysílají, se **výrazně snížil** nejen oproti posledním volbám v roce 2022 (a to o celých 7 procentních bodů), ale je o 0,6 procentního bodu nižší i v porovnání s posledními volbami, které probíhaly ve stejných obvodech jako letos, v roce 2018. V jednotlivých obvodech jsou rozdíly ještě výraznější.

Jak již bylo zmíněno, ve třech volebních obvodech – č. 11 – Domažlice, č. 29 – Litoměřice a č. 50 – Břeclav – stejně jako v předchozích volbách kandidují pouze mužští kandidáti. K největšímu **propadu**, a to o více než 33 procentních bodů, došlo ve volebním obvodu č. 47 – Náchod, což je zároveň další obvod, kde nekandiduje ani jedna žena. V porovnání s předchozími volbami kandiduje o čtvrtinu méně žen i ve volebním obvodu č. 8 – Rokycany, č. 14 – České Budějovice a č. 74 – Karviná.

Naopak k **nárůstu podílu nominovaných žen** došlo oproti nominacím z roku 2018 ve volebním obvodu č. 26 – Praha 2, a to o téměř 29 procentních bodů. Za zmínku stojí i zvýšení podílu

kandidujících žen v Benešově, Brně-městě a Vsetíně.

Tabulka č. 2: Rozdíl v podílu nominovaných žen v jednotlivých volebních obvodech oproti volbám v roce 2018

Volební obvod		Rozdíl oproti roku 2018 (p.b.)
2	Sokolov	+11,1
5	Chomutov	-7,9
8	Rokycany	-25,0
11	Domažlice	-
14	České Budějovice	-25,0
17	Praha 12	+8,3
20	Praha 4	-
23	Praha 8	-6,3
26	Praha 2	+28,9
29	Litoměřice	-
32	Teplice	-11,1
35	Jablonec nad Nisou	+4,8
38	Mladá Boleslav	-
41	Benešov	+24,2
44	Chrudim	-7,1
47	Náchod	-33,3
50	Svitavy	+14,3
53	Třebíč	-19,0
56	Břeclav	-
59	Brno-město	+19,5
62	Prostějov	+4,5
65	Šumperk	-16,7
68	Opava	+10,7
71	Ostrava-město	+6,3
74	Karviná	-25,0
77	Vsetín	+16,7
80	Zlín	+4,8
Celkem		-0,6

Zdroj dat: ČSÚ

Nominace z hlediska kandidujících stran a hnutí

Politické strany a hnutí i letos nominovaly kandidující buď samostatně, nebo v ad hoc koalicích. Do porovnání jsou z tohoto důvodu zahrnuti a zahrnuty kandidující na základě navrhuje, nikoli volební strany. Jinými slovy, v případě, že jde o společného kandidáta či kandidátku více subjektů, je rozhodující navrhuje strana.

Následující tabulka zahrnuje všechny subjekty, které jakožto navrhuje strana do voleb nominovaly alespoň jednu osobu. Je z ní zřejmé, že **většina** těchto subjektů – 27 ze 45 (tedy 60 %) – do voleb nominovala **pouze mužské kandidáty**. Naopak pět kandidujících subjektů letos do voleb nominovalo **jen ženu** – jde o uskupení Aliance národních sil, Nezávislí, Právo Respekt Odbornost, Starostové pro Liberecký kraj a Srdcem pro....

V případě politické strany Mourek a Zelených je pak podíl žen **poloviční**. Oba subjekty do voleb shodně vyslaly jednu ženu a jednoho muže. **Vyrovnaného zastoupení** žen dosáhla i Česká pirátská strana, kde mezi nominovanými najdeme 40% podíl žen. Uskupení SEN 21 a Svobodní do voleb letos vysílají třetinu žen.

Tabulka č. 3: Nominace žen dle navrhuje strany

Navrhující strana	Počet kandidujících	Počet žen	Podíl žen
ANO	23	5	21,7%
ANS	1	1	100,0%
APB	2	0	0,0%
AUTO	1	0	0,0%
BEZPEČNÉ ULICE	1	0	0,0%
ČSNS	1	0	0,0%
ČSSD	5	1	20,0%
JaSaN	5	1	20,0%
KDU-ČSL	7	2	28,6%
KSČM	5	0	0,0%
LES	1	0	0,0%
LS	1	0	0,0%
MÁ VLAST ČMS	1	0	0,0%
MHS	1	0	0,0%
MÍSTNÍ HNHRM	1	0	0,0%
Mourek	2	1	50,0%
MZH	1	0	0,0%
Národní demokracie	1	0	0,0%
Nestranici2024	1	0	0,0%
NEZ	1	1	100,0%
NK	5	0	0,0%
NOS	1	0	0,0%
ODS	16	3	18,8%

Navrhující strana	Počet kandidujících	Počet žen	Podíl žen
Ostravak	1	0	0,0%
Piráti	5	2	40,0%
PRO 2022	1	1	100,0%
PRO PLZEŇ	1	0	0,0%
PŘÍSAHA	1	0	0,0%
ReMeK	1	0	0,0%
SEN 20	3	1	33,3%
SLK	1	1	100,0%
SOCDEM	11	0	0,0%
SOM	1	0	0,0%
SPD	18	2	11,1%
SproK	1	0	0,0%
SpV	2	0	0,0%
SRDCEM PRO ...	1	1	100,0%
STAN	15	2	13,3%
Svobodní	6	2	33,3%
Švýcar. demokr.	4	1	25,0%
TMS	1	0	0,0%
TOP 09	5	0	0,0%
Trikolora	3	0	0,0%
VOK	1	0	0,0%
Zelení	2	1	50,0%
Celkem	169	29	17,2%

Zdroj dat: ČSÚ

Takto komplexní srovnání však naráží na většinový volební systém – **velká část stran** (25 ze 45 – tj. 55,6 %) – vyslala do voleb **pouze jednu osobu**, a má tak automaticky buď nulové, nebo naopak 100% zastoupení žen.

V následujícím grafu jsou tedy zahrnuty pouze ty strany, které **do voleb nominovaly alespoň 5 osob**. **Největší podíl žen** najdeme mezi **kandidáty a kandidátkami** navrženými za již zmíněnou **Českou pirátskou stranu** – 40 %, což oproti volbám v roce 2018 činí nárůst o 24,6 p.b. a oproti posledním volbám v roce 2022 o 15 p.b. Z vybraných stran **třetinu žen** do voleb vysílají **Svobodní**, kteří před dvěma lety i v roce 2018 v obvodech, kde letos probíhají volby, nominovali do senátních voleb pouze mužské kandidáty.

KDU- ČSL do voleb letos vysílá 2 ženy, což činí 28,6 %. To je na jedné straně oproti posledním senátním volbám v roce 2022 pokles o téměř 26 p.b, na druhé straně oproti roku 2018, kdy probíhaly volby ve stejných volebních obvodech, jde o nárůst podílu nominovaných žen o 20,3 p.b.

ANO do voleb letos vysílá 21,7 % žen, což se nijak zásadně neliší od roku 2018, kdy ve stejných obvodech hnutí do volebního klání vyslalo 27,3 % žen, oproti posledním senátním volbám před dvěma lety jde o pokles o více než 10 p.b.

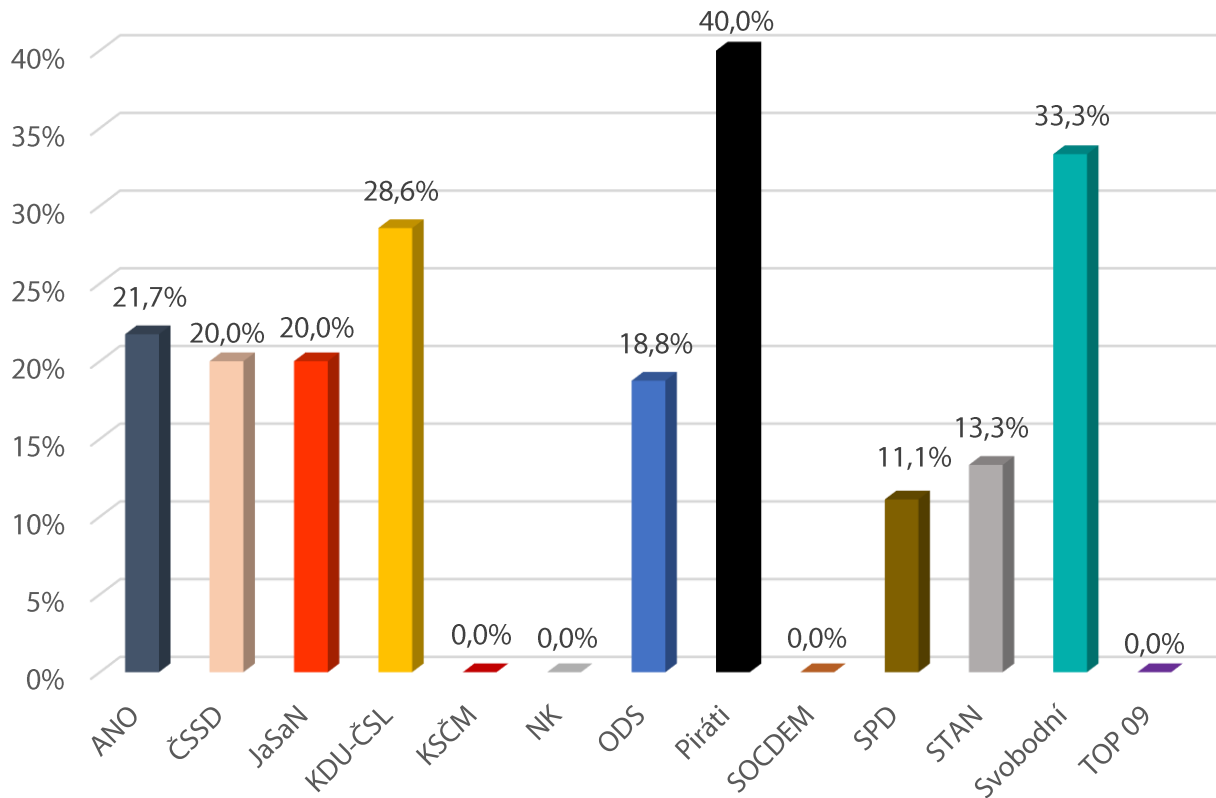
Přesně **pětinu žen** z vybraných uskupení do voleb letos vysílají **ČSSD – Česká suverenita sociální demokracie** a **Jasný Signál Nezávislých**. V těchto případech nelze předchozími volbami porovnávat, jelikož pod značkou ČSSD kandidoval jiný politický subjekt (dnes SOCDEM) a JaSaN kandiduje letos poprvé.

Občanská demokratická strana do letošních voleb nominovala necelých 19 % žen. Podobně jako v případě KDU-ČSL je to oproti roku 2018, kdy probíhaly volby ve stejných obvodech, zvýšení o 13,2 p.b., oproti posledním senátním volbám v roce 2022 se však jedná o snížení o 12 p.b.

Hnutí **Starostové a nezávislí** letos do Senátu nominovalo 13,3 % žen, což se nijak výrazně neliší ani od voleb v roce 2022 (kdy hnutí nominovalo 15,4 % žen) ani v roce 2018, kdy ve stejných volebních jako letos kandidovalo za hnutí 14,3 % žen. Ještě menší rozdíl pak vidíme v případě hnutí **Svoboda a přímá demokracie**, které stejně jako před šesti lety v těchto obvodech do voleb vysílá 11,1 % žen, v posledních senátních volbách pak podíl žen nominovaných do Senátu činil 15,8 %.

Zbývající uskupení do senátních voleb letos vysílají pouze mužské kandidáty. V případě nezávislých kandidujících, které a kteří nejsou nijak společně organizovaní a organizované lze letošní nominace s těmi v minulosti srovnávat jen obtížně. U ostatních politických subjektů však jde oproti předchozím volbám o negativní vývoj. **Sociální demokracie** (tehdy jako Česká strana sociálně demokratická) před šesti lety, kdy probíhaly volby ve stejných obvodech, jakožto navrhuje strana nominovala 30,4 % žen, **Komunistická strana Čech a Moravy** necelých 26 % žen a **TOP 09** 12,5 % žen. Do posledních senátních voleb před dvěma lety pak **SOCDEM**, resp. ČSSD, jakožto navrhuje strana do voleb vyslala třetinu žen a **KSČM** 12,5 % žen. **TOP 09** již v roce 2022 do senátních voleb jakožto navrhuje strana nominovala pouze 7 mužů.

Graf č. 3: Porovnání nominací do Senátu PČR v roce 2024 za vybrané* navrhuující strany

* Do grafu jsou zařazeny pouze strany a hnutí, které do voleb vyslaly alespoň 5 osob
Zdroj dat: ČSÚ

Závěr

Letošní volby co do podílu nominovaných žen nijak výrazněji nevybočují z dlouhodobého průměru. Oproti posledním volbám, které ve stejných obvodech probíhaly v roce 2018, činí rozdíl jen necelého půl procentního bodu.

Vzhledem k tomu, že mezi stranami i jednotlivými volebními obvody panují co do podílu nominovaných žen výrazné rozdíly, lze výsledek odhadovat jen stěží. Na druhou stranu, v současné chvíli těchto 27 senátních obvodů zastupují pouze 2 senátorky, takže **šance na zvýšení podílu zvolených senátorek** v těchto obvodech a tím pádem **i zvýšení celkového zastoupení žen v horní komoře Senátu Parlamentu ČR jsou relativně velké**. Lze tak doufat, že se podaří potvrdit obrácení trendu, kdy od roku 2018 zastoupení žen v Senátu volby od voleb klesalo a až v posledních volbách v roce 2022 vzrostlo ze 14,8 % na současných 18,5 %.

Zároveň je však již nyní jasné, že 10 z 27 senátních obvodů, tj. 37 %, budou i v následujících šesti letech zastupovat muži. Strany a hnutí zde totiž do voleb nenominovaly ani jednu ženskou kandidátku.

© Fórum 50 %, o.p.s

www.padesatprocent.cz